Poštnina plačana v gotovini

Cena 1 Din

POHOD

Letna naročnina znaša Din 40·—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 8/I. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 21-09.

V Ljubljani, dne 14. julija 1934. Štev. 28 — Leto III. IZHAJA VSAKO SOBOTO

Malo razgovora med NO in TPD

Po zaključku poročil delavskih zaupnikov in zastopnika NO na sestanku, ki se je vršil 5. julija t. l. v sejni dvorani TPD v Ljubljani, je skušal g. generalni ravnatelj Skubec zagovarjati postopanje TPD. Da bi utemeljil strahotne redukcije, ki so razburile našo celotno javnost, izmozganega delavca pa pognale v rove, je izvajal približno tole:

»Položaj TPD je skrajno neugoden. Dočim je padla produkcija vseh ostalih premogovnikov v državi v času od 1929 do 1933 za 27 %, je padla produkcija pri TPD v istem času za 53 %! Od kod ta velika razlika v škodo TPD?

Predvsem so nazadovale dobave TPD državnim železnicam kot glavnemu konsumentu. Dočim je v razdobju od 1929 do 1933 porastla udeležba na dobavah drž. železnicam pri drž. premogovnikih od 28 % na 45 % in pri drugih zasebnih rudnikih od 28 % na 33 %, je padla udeležba TPD v tem času od 46 % na 25 %. Še v letu 1929 je dobavila TPD drž. železnicam 946.000 ton, l. 1933 pa samo še 388.000 ton premoga. Vsi poskusi TPD za zvišanje tega deleža so ostali brezuspešni.

Na privatnem trgu je obdržala TPD svoje pozicije kljub konkurenčnemu boju v glavnem neokrnjene. Izgubila je nekaj odjemalcev na najbolj oddaljenih krajih, kjer TPD ne more konkurirati drugemu, bližjemu premogu vsled zvišane železniške tarife. Občutno znižanje produkcije ima težke posledice zlasti za premogokope, pri katerih je udeležba manuelnega delavstva mnogo večja kot v drugih industrijah. Kljub temu je postopala TPD skrajno socialno, omejila je redukcije osebja na najmanjši obseg in obdržala v službi tudi take delavce višjih kategorij, za katere sploh ni imela več njim odgovarjajoče zaposlitve.

Po principu racionalnega gospodarstva bi bila morala odpustiti TPD že davno ca. 1000 delavcev, zlasti pa delavce iz prve kategorije z višjo plačo, katerim ne more več nuditi njihovemu položaju in znanju odgovarjajoče zaposlitve. Baš vsled dejstva, ker TPD tega ni storila, je zašla v sedanji težki položaj.

Prodajna cena premoga se je od 1929 znatno znižala. Drž. železnice plačujejo danes 40 % manj kot v letu 1929, padle so tudi cene na privatnem trgu in to pri TPD še mnogo bolj kot pri drugih podjetjih, ker ima TPD mnogo širši akcijski radius. Za kalkulacijo konkurenčne zmožnosti TPD so važne tudi posebne dajatve, ki obremenjujejo le podjetja v Dravski banovini in vsled katerih je tona premoga, produciranega v naši banovini, za Din 12·— dražja kot pa tona premoga, izkopanega v drugih banovinah. Kupec gleda le na ceno in kupuje raje cenejši premog, zato ni čudno, da je zgubila TPD tudi vsled tega mnogo odjemalcev.

Posledice vsega tega se odražajo v bilancah TPD iz poslednjih let. V l. 1931 je mogla družba še skromno obrestovati naloženi kapital, od tega leta dalje ne plačuje nobenih dividend. Bilanca za 1933 kaže še čisti dobiček Din 1,800.000·—, vsled česar je treba preiskati, kateri momenti, nastopivši po zaključku te zadnje bilance, so primorali TPD k nadaljnjim redukcijam.

Kljub odporu in opozorilom, da je za družbo nesprejemljivo vsako nadaljnje znižanje cene, so znižale drž. železnice ceno tudi letos in je družba morala to znižanje sprejeti, če ni hotela opustiti svojih obratov in odpustiti vsega delavstva. Za debele vrste premoga, ki predstavljajo edini rentabilni posel, ne doseže družba niti proizvajalnih stroškov, drobne vrste premoga pa mora dajati daleko izpod cen produkcije. Tudi na privatnem trgu nazadujejo cene neprestano in trpi družba zelo močno vsled konkurence manjših, ne tako dobro upravljanih premogovnikov. Vzrok temu so manjše socialne dajatve teh premogovnikov, ki deloma sploh ne plačujejo svojih delavcev. Dočim znaša pri nas povprečen zaslužek ca. 47 Din na dan, znaša ta zaslužek v drugih krajih komaj polovico. Glasom uradnih izkazov Rudarskega glavarstva znaša v naši banovini povprečen zaslužek rudarja mesečnih 800 Din. Ker zaslužki v drugih premogokopih niso višji kot pri nas, velja ta povprečni zaslužek tudi za delavstvo TPD, čeprav ima TPD nesorazmerno višje izdatke z raznimi socialnimi ustanovami in njih vzdrževanjem kot drugi premogovniki. Poleg tega je treba vpoštevati, da polaga TPD javno svoje račune, da je postopanje davčnih oblasti pri nas zelo strogo, najbrž strožje kot drugje. Tudi to slabi konkurenčno zmožnost družbe, kajti tudi najbolje fundirana družba ne more prenesti različnega obravnavanja s strani zakonodaje. Družba želi, da se urede delavske prilike po vsej državi enotno, zlasti delavske mezde, ki naj bi bile povsod minimirane z istimi zneski. Na stanje družbe je vplivala težko tudi uvedba posebne trošarine za cement. Samo ta trošarina obremenjuje TPD s ca. 3 milijoni dinarjev na leto in je povzročila, da je postala prej aktivna produkcija cementa sedaj za družbo pasivna.

Iz vseh teh razlogov je bila družba primorana znižati cene produkciji, če je hotela ostati na zdravi podlagi. Imela je na razpolago le dve alternativi: **Ali** zapreti nekaj obratov in osredotočiti produkcijo na glavnem obratu, kar bi imelo za posledico odpust večjega števila uradnikov ali poduradnikov in najmanj 1000 delavcev (to bi bilo za družbo najugodnejše, ker bi s tem odpadli tudi režijski izdatki in socialne dajatve ukinjenih podjetij in odpuščenega delavstva) **ali pa** poiskati potrebne prihranke potom znižanja osebnih izdatkov v toliki meri, da se delo lahko nadaljuje brez oškodovanja eksistence uradništva in delavstva.

Delavski zaupniki so neprestano povdarjali, da predstavlja vedno odpuščanje delavstva najhujše socialno zlo. Temu mnenju se je pridružila tudi TPD in ni posegla po prvi alternativi, pač pa je znižala prejemke, to pa ne samo delavcem, marveč vsemu osebju. Družba plačuje delavstvu še danes najvišje mezde v državi in je bilo delavstvo TPD pri dosedanjih redukcijah najmanj prizadeto. Dočim so znašale redukcije pri vodilnih funkcionarjih in uradnikih od najmanj 25 % do največ 65 %, je bilo odtegnjenih delavstvu v l. 1931 le 5 %, sedaj pa 6 %, skupaj torej 11 % njegovih prejemkov. Pri tem je treba vpoštevati tudi indeks življenjskih potrebščin, ki kaže, da se je znižala vsota, potrebna za preživljanje navadne delavske družine od leta 1929 do leta 1933, za 29 %! Če znaša redukcija delavskih mezd le 11 %, pa se primerjajo mezde drugih premogovnikov in cene življenjskih potrebščin, potem se lahko trdi, da se življenjski standard delavstva TPD ni poslabšal. V poletnih mesecih je položaj za delavstvo seveda nekoliko težji, ker se dela manj. Kljub temu je bilo delavstvo TPD doslej zaposleno po najmanj 17 dni na mesec, že v juliju 1934 bo zaposleno 18 do 19 dni, na jesen in zimo pa se bo število delavnih dni še povečalo. Delavci TPD v tem oziru prav gotovo niso na slabšem kot delavci drugih premogovnikov.

Omejitev glede deputatnega premoga se nanaša na uradništvo in delavstvo, ni pa občutna, saj zadošča letnih 6 ton popolnoma za delavsko družino, ki ima običajno stanovanje ene sobe in kuhinje. Višji uradniki v mestih morajo imeti že radi svojega ugleda stanovanje 3—4 sob, pa si tudi ne morejo privoščiti večjo množino premoga na leto.

Glede zamenjave delavstva prvih kategorij pa to. Oni ne izvršujejo dela, za katero so plačani, marveč vrše le postranske posle, ki bi jih lahko vršili začetniki ali celo ženske. Iz socialnih ozirov je obdržala družba stare kopače, ker je pač upala, da jih bo mogla slej ali prej zaposliti zopet v oni kategoriji, v kateri so plačani. Žrtvovala je vsled tega visoke zneske. Žal se razmere nočejo zboljšati in TPD ne more več prenašati tega bremena. Mora torej nadomestiti te stare kopače z mlajšimi močmi, kajti povsod na svetu se plačuje le storjeno delo, ne pa delazmožnost kot taka. Po kolektivni pogodbi ni mogoče prestavljati delavce v druge kategorije, vsled česar bo treba polagoma nadomestiti te stare delavce z mlajšimi močmi. Seveda bo družba vpoštevala pri tem predvsem družinske člane in sorodnike prizadetih starejših moči ter bo v tem pogledu rada pristala na kako kompromisno rešitev.«

Po teh seveda ne doslovno reproduciranih izvajanjih je podal g. gen. ravnatelj v imenu TPD izjavo, da **umika vse 27. junija 1934 izdane ukrepe** ter je bil sestanek s tem zaključen. Vsi navzoči so brez izjeme razumeli izjavo gen. ravnatelja točno tako, kot je bila podana, da so s tem ukinjene **vse one omejitve, oziroma redukcije,** katere je izdala TPD 27. junija t. l., naj se nanašajo na delavstvo ali pa na uradništvo in poduradništvo. Prvo presenečenje je sledilo neposredno po zaključku sestanka, ko je TPD na zahtevo delavskih zaupnikov izstavila pismeno potrdilo in v tem potrdilu izjavila, da umika **le proti delavstvu** naperjene redukcije. Udeleženci sestanka temu niso mogli verjeti, kajti beseda gen. ravnatelja je bila tako določna in jasna, da ni dopuščala nobenega dvoma in se vsled tega nihče od navzočih ni oglasil v prid uradništva in poduradništva. Gen. direktor je umaknil vse ukrepe, izdane 27. junija 1934, navzočni predstavniki delavstva, uradništva, poduradništva ter javnosti so vzeli to izjavo na znanje ter o njej obvestili vse prizadete. Lahko si torej predstavljamo ogorčenje prizadetih uradnikov in poduradnikov, ko so bili naenkrat izločeni iz enotne fronte prizadetih ter postavljeni v zelo neprijeten položaj. Povdariti je namreč treba, da ne gre za vodilne funkcionarje in uradnike, ki so seveda slej ko prej plačani ne samo sijajno, marveč uprav kneževsko, ampak za običajne uradnike, katerim se pri TPD še nikdar ni godilo posebno dobro, čeprav leži na njih plečih glavno delo in največja odgovornost. Temu nameščenstvu je znižala TPD njegove prejemke v zadnjih letih **že tretjič**, poleg tega pa znižala njegovo število samo v trboveljskih revirjih za preko 80. Razumljivo so številčno tako zreducirani uradniki in pouradniki silno preobremenjeni ter morajo vršiti kljub vsem zakonitim predpisom nehonorirane nadure! To ni nobena tajnost, o tem se lahko prepriča vsak ne preveč površen opazovalec brez vseh nedovoljenih zvez z enim ali drugim uradnikom ali poduradnikom. Za kakšne redukcije gre? Najboljše bo, če reproduciramo okrožnico TPD od 27. junija 1934. Ta se glasi:

»Radi nazadovanja cen, posebno onih s strani državnih železnic in stalnega dviganja javnih in drugih dajatev, je upravni svet na svoji seji dne 20. junija 1934 v svrho ogroženega ravnovesja v gospodarstvu družbe sklenil sledeče mere:

1. **Znižanje prejemkov uradništva in poduradništva:** in sicer za 8 % pri letnih dohodkih do Din 36.000·—; za 10 % pri letnih dohodkih od Din 36.000 do Din 96.000 in za 12 % pri letnih dohodkih od Din 96.000 navzgor! Znižanje se provede na ta način, da odpade predvsem 13. plača.

Tedaj se pri 8 % redukciji redni prejemki ne znižajo, pri 10 % redukciji se redni prejemki znižajo za ca. 2 %, razlike se obračunajo pri izrednih dohodkih (remuneracije in posebne doklade), pri 12 % redukciji se redni prejemki znižajo za 4 %, razlike se obračunajo pri izrednih dohodkih (remuneracije in posebne nagrade). Nove službene prejemke za uradništvo bomo izračunali tukaj in vam jih pošljemo. To znižanje se uveljavi s 1. julijem 1934.

2. **Znižanje mezd delavstvu.** S 15. julijem 1934 se uvedejo sledeče minimalne mezde:

I. kategorija Din 35·75, II. kategorija Din 21·25, III. kat. 26·75, IV.a kat. Din 21·75, IV.b kat. Din 18·—.

Vse stalne mezde, akordne in premijske postavke se znižajo za 6 %!

3. **Kontingentiranje deputatnega premoga.** S 1. otkobrom 1934 se kontingentira deputatni premog kakor sledi:

Ravnatelji za uporabo v stanovanjih, pralnici, rastlinjaku itd. 15 ton kockovca letno, inspektorji 10 ton kockovca, drugi poročeni uradniki 8 ton kockovca, samski uradniki 4 tone kockovca, poročeni poduradniki 7 ton kockovca, samski poduradniki, ki stanujejo v skupnem gospodinjstvu s starši ali drugimi, ki nimajo deputata, 3·5 tone kockovca, delavci kopaške kategorije, poročeni, 3 tone kockovca in 3 tone orehovca letno, delavci kopaške kategorije, samci, ki stanujejo v skupnem gospodinjstvu s starši, 1·5 tone kockovca in 1·5 tone orehovca letno, delavci v skupnem rudniškem stanovanju na osebo 1 tono kockovca in 1 tono orehovca letno.

4. Izločitev onih kopačev iz sedanje kopaške kategorije, ki ne opravljajo delo, odgovarjajoče kopaški kategoriji, se ima izvršiti postopoma in število teh nadomestiti v odgovarjajoči kategoriji.

5. Združenje administrativnih del na rudniku v Trbovljah, za kar bodo sledila posebna navodila.

6. Izven redukcije plač — znižanje režij in stalnih izdatkov pri centrali in ekspozituran, kakor tudi znatne redukcije višjih pokojnin, za kar so bila izdana posebna navodila.

Srečno!

Trboveljska premogokopna družba.

Skubec s. r. **Heinrich** s. r.

P. n. obratovodstvo.

V vednost in razglasitev! Delavstvu je razglasiti samo dotični del okrožnice, ki se tiče delavstva. — Srečno!

(Nadaljevanje sledi)

I. K.

Skrivnostni predali „naše“ veleindustrije

Zanimivo je, kako si gospodje direktorji, predstavniki tujega kapitala predstavljajo racijonalno gospodarstvo v svojih obratih. Po njihovem prakticiranju sestoji isto večinoma v tem, da delavstvu vedno in vedno zmanjšujejo mezdo ter ga obenem gonijo na večjo storitev.

Taka manija nižanja produkcijskih stroškov je prišla že tako daleč, da je neki gospod direktor Girrard iz Romunije objavil metodo dnevnega izračunanja produkcijskih stroškov. Če se produkcijski stroški izračunajo mesečno, ima pač za podjetje to slabo stran, da je končna številka nespremenljiva in je na koncu meseca prepozno misliti na to, da se »navije« bolše t. j. nižje produkcijske stroške. Zato je ta gospod iznašel svojo metodo, ki predstavlja svojevrsten bič, če jo rabijo gospodje, ki kraljujejo v »naših« obratih; drugače pa je metoda čisto dobra. Ako gospod direktor 7. ali 8. v mesecu vidi, da so povprečni produkcijski stroški previsoki, potem pokliče svoje nadzorno osobje, kateremu naroči »navijanje«. To prenese seveda naročilo na delavstvo, ki mora z žulji svojih rok in zadnjo močjo slabo hranjenega telesa previsoko številko znižati. Z izpopolnitvijo te metode se da doseči lep dnevni pregled, v katerem oddelku je delavoljnost — ali bolje delazmožnost padla. Tu se potem izvajajo konsekvence v obliki redukcij plač, redukcij starejših delavcev, ki se pozneje nadomestijo z mlajšimi delazmožnimi silami. Javnost seveda za tak »ustroj« podjetja ne ve in večinoma za njo obveljajo tista utemeljevanja redukcij, s katerimi jo običajno pitajo gg. direktorji, prokuristi itd.

Tudi delavec se čudi, kako hitro priganjač zavoha njegovo onemoglost, če je n. pr. malo bolan. Nameščenec dobro ve, kako gre ta reč, toda on ima svojo plačo in eksistenco, industrijske tajnosti nositi v svet pa znači — skoro bi rekel — riskirati glavo. Tako gospoda v miru nadzira svoj korpus sužnjev pri njihovem delu. Danes ni treba več hoditi po obratih in osebno nadzirati delo, danes se sedi v naslanjaču, pogleda račun dnevnih produkcijskih stroškov, pa se takoj ve na kateri gumb treba pritisnili. Osebno se pogledajo obrati le takrat, kadar se porodi v glavi »vrhovnih« kaka nova, še ne preizkušena metoda, ki naj delavstvo še bolj privije k delu in dobiček še bolj zviša. Takrat nastane mobilizacija tehničnega osobja začenši z gg. inženirji pa vse do zadnjega paznika. Vidite jih z notezi in svinčniki v rokah pozorno opazovati posamezne delavce pri njihovem delu. Od časa do časa pogleda tak gospod na uro in naredi v notes beležko. To so takozvane časovne študije. Iz teh se pozneje večinoma rodi najhujše zlo za delavca. Zgodi se, da delavec pod pritiskom ostrega pogleda opazovalca napreže vse sile ter da od sebe skrajno storitev. Razume se, da pozneje gospoda zahteva stalno tako storitev, kakoršno zračuna na podlagi podatkov v beležnici. Na podlagi opazovanih podatkov se kujejo načrti in ti načrti se morajo izvesti popolnoma tako kot so zamišljeni. Ako delavstvo tega ne zmore, potem nastopi zopet zamenjavanje izrabljenih s svežimi močmi ali takozvane redukcije.

Če vse to še ne pomaga in se produkcijski stroški še vedno drže v neprimerni višini, potem pride takozvano »štedenje«, ki ni v stvari nič drugega kot zahteva, da delavec nekaj ustvari. Ustvariti pa se pravi iz nič kaj narediti, tako pravi katekizem. Potem mora delavec poleg tega, da mu že itak primanjkuje časa, mnogo istega zgubiti s tem, da moleduje za potrebni materijal. Znan je slučaj, da je strojnik v pomanjkanju snažilne volne (radi štedenja mu jo niso dali dovolj) moral odtrgati kos svoje težko prigarane obleke, da mu je bil stroj v redu. Če radi »štedenja« kaka naprava odpove, ali se zgodi kaka nezgoda je vedno delavec kaznovan in mora poravnati škodo. N. pr. ako so železniški pragi na industrijskem tiru strohneli ter so tračnice slabo pritrjene, bo vedno strojevod-

Poročila s skupščine oblastnega odbora NO

(Nadaljevanje.)

Poročilo tajnika Matelič Miroslava

Enako kot inženjerji so se tudi zdravniki znašli pod praporom NO ter se organizirali v samostojni odsek, ki je imel na dan konstituiranja 27 članov. Za predsednika tega odseka je bil izvoljen brat dr. Ahčin. Zdravniška sekcija NO je pokazala svoj prvi vidni uspeh pri volitvah v zdravniško zbornico. V njenem sedanjem odboru je mnogo dobrih naših članov.

Z viteškimi sekcijami, o katerih bo poročal brat Oblastni čelnik Franjo Kokolj, je ozko povezana Omladina NO. O njej bo poročal brat akademik Dominco.

Prav posebno poglavje NO predstavlja njen tisk. To sta naš tednik »Pohod« in revija »Omladina«. O »Pohodu« bo podal posebno poročilo brat dr. Reja, ki je poleg mene imel težko in odgovorno nalogo urejevati list brez honoriranih dopisnikov in mu dajati ono nacionalno, kulturno, gospodarsko in socialno smer, ki jo mora ta list imeti. Vsak teden je moral napolniti stolpce štirih strani z zanimivim in aktualnim štivom. Če mu je primanjkovalo materijala, je moral v zadnjem hipu pisati sam. Kot odgovorni urednik »Pohoda« pa moram pojasniti, da so z izdajanjem borbenega lista združene za čitatelje nepojmljive ovire. Dva faktorja sta, ki neprestano prežita na vsako zapisano in natisnjeno besedo. Prvi je državni tožilec z rdečim svinčnikom, ki ga mora po višjih navodilih spretno sukati že na prvem odtisu vsake izdaje, drugi faktor je naš strogi tiskovni zakon. Ostra cenzura, ki je danes uvedena nad vsem tiskom v naši državi, nam je okrnila že nešteto dobrih člankov v toliki meri, da niso bili več za natis. Včasih pa jih je v celoti črtala in jih na ta način izločila iz tiska že zaključenega lista. Pomanjkanje primernega rezervnega gradiva nas je neštetokrat privedlo v mučno zadrego, radi katere je imel list tu in tam tudi zamudo. Obenem pa so nam ob takih prilikah narasli tiskovni stroški za neobjavljeni stavek. Še večji in mnogo hujši so bili udarci tiskovnih tožb. Ena sama nepremišljena beseda zadošča po sedanjem tiskovnem zakonu za tožbo in če dopisnik ne prevzame odgovornosti, jo nosi odgovorni urednik. Nanj so naslovljeni popravki, proti njemu so naslovljene tožbe in od njega se zahtevajo odškodninski zahtevki tožiteljev in njih zastopnikov ter vse sodne globe. Vsi ga potem preganjajo do skrajnosti. To omenjam zato, da vsaj približno predočim silne težkoče, s katerimi se mora boriti vsak list, zlasti pa naš, ki je navezan izključno samo na prostovoljne dopisnike in na golo naročnino ter malenkostna darila za tiskovni sklad, ki pa so v današnjih težkih časih žal zelo redka.

Ko že omenjam »Pohod« moram pripomniti žalostno dejstvo, da so celo nekateri člani NO grozili s tožbami radi objavljenih dopisov, čeprav so temeljile objave na stvarnih in resničnih poročilih. Niso nam prizanašali s sodnimi nastopi celo taki pravni zastopniki, ki so funkcionarji NO (hvala Bogu ne iz naše oblasti!) in osebe, ki se prištevajo med najboljše nacionaliste. Zato pa naj mi občni zbor dovoli, da izrazim bratu predsedniku dr. Cepudru najtoplejšo zahvalo za njegovo brezplačno zastopstvo v vseh tiskovnih tožbah, katerih število pač ni bilo majhno. Uredništvo »Pohoda« pa prišteva brata dr. Cepudra tudi med svoje najagilnejše sotrudnike, saj vsebuje skoraj vsaka številka »Pohoda« gotovo po enega, če ne po več njegovih člankov in poročil in so bili baš najboljši uvodniki napisani od njega. Iskrena hvala pa tudi vsem ostalim dopisnikom in sotrudnikom, ki so pripomogli »Pohodu« do one moralne višine, ki jo danes zavzema.

Velikega kulturnega pomena za NO je ljubljanski Radio. Brat dr. Dular, ki je tudi član komisarjata radiofonske oddajne postaje v Ljubljani, je bil tako ljubezniv, da je omogočil NO stalna radijska predavanja. Ta predavanja so se vršila vsak drugi petek v mesecu in so kot predavatelji nastopili doslej bratje: dr. Cepuder, dr. Ahčin, dr. Dular, ing. Hočevar, Kokolj, dr. Lah, ing. Lindtner, Matelič, Mlekuž, dr. Petrič, dr. Reja in Sancin.

Oblastni odbor je bil z delovanjem svojih krajevnih organizacij prilično zadovoljen in vladalo je ves čas najboljše medsebojno razumevanje. Edino v Šiški se je pojavila nedisciplinirnost v tamkajšnji viteški sekciji, vsled česar je bilo nekaj članov viteške sekcije izključenih iz NO, pozneje pa je Oblastni čelnik to sekcijo sploh razpustil. Kmalu nato so se pojavili ogabni letaki, s katerimi so neznani borci za jugoslovenstvo hoteli oblatiti najprvo našega predsednika, pozneje pa še druge člane Oblastnega odbora, očitali jim samozvanstvo in koristolovstvo ter jim odrekali moralno sposobnost za vodstvo organizacije. Na predlog neprizadetega člana Oblastnega odbora je celotni odbor soglasno in odločno zavrnil to umazano gonjo ter na svoji seji z dne 3. aprila 1934 ostro obsodil to početje. Letaki so kmalu prenehali krožiti in gonja, ki je bila s tem naperjena ne samo napram vodstvu Oblastnega odbora, temveč tudi proti organizaciji kot taki, je morala vsled svojega neuspeha žalostno končati. Zadnji poizkus je bil storjen na občnem zboru krajevne organizacije St. Jakob—Krakovo-Trnovo, kjer je prišlo do malega incidenta. Takrat pa so bili ti hujskači popolnoma poraženi in s tem tudi gonja ustavljena. Čas obračuna še pride, toda ne z zapeljanimi in nahujskanimi reveži, temveč z onimi zaplotniki, ki so za gonjo moralno odgovorni.

Že pri akciji »Svoji k svojim« je bil govor o kompetenci mariborskega oblastnega odbora NO. Tudi pri ustanavljanju krajevnih organizacij se je pokazala nujnost enotnega vodstva. Ljubljanski oblastni odbor, čegar sedež je v prestolnici naše banovine, igra že vsled tega dejstva vidnejšo vlogo kakor mariborski, zato se obračajo nanj za ustanovitev organizacij dobri nacionalisti tudi iz področja mariborskega oblastnega odbora. Potrebno je, da se enkrat za vselej določijo meje med ljubljanskim in mariborskim Oblastnim odborom, načeti bo pa treba čimprej vprašanje enotnega banovinskega odbora NO.

Oblastni odbor je sklenil podrediti vsa poverjeništva direktno Ljubljani in je ustanovil za ta poverjeništva poseben kader članstva direktno pri Oblastnem odboru v Ljubljani. Vsa poverjeništva in člani poverjeništev pripadajo odslej direktno Oblastnemu odboru v Ljubljani, kateremu plačujejo članarino in prejemajo od njega vsa potrebna navodila. To pa seveda le toliko časa, dokler se ne ojačijo toliko, da se spremene v samostojne organizacije NO. Izjema obstoja le za radovljiški srez, v katerem vrši te funkcije vestni in marljivi odbor naše Krajevne organizacije za Jesenice-Koroško Belo!

Krajevne organizacije Narodne Odbrane: Blanca ob Savi, Borovnica, Celje, Gornjigrad, Hrastnik, Jesenice, Kočevje, Kranj, Križe pri Tržiču, Krško, Laško, Lesce pri Bledu, Litija, Ljubljana-mesto, Ljubljana kolodvorsko-bežigrajski okraj, Ljubljana Sv. Jakob-Trnovo-Barje, Ljubljana Šentpeter-Moste, Ljubljana-Šiška, Ljubljana Vič-Glince-Rož. dolina, Polje-Vevče, Preserje pri Ljubljani, Rajhenburg-Senovo, Sevnica, Stara cerkev pri Koč., Škofja Loka, šoštanj, Trbovlje, Zagorje ob Savi.

Poverjeništva Narodne Odbrane: Bled, Bohinjska Bistrica, Brezje-Mošnje, Brezovica pri Ljubljani, Brežice, Črnomelj, Dol pri Ljubljani, Domžale, Dovje-Mojstrana, Gorje pri Bledu, Kamnik, Kamnagorica, Kranjska gora, Krmelj, Logatec, Metlika, Mirna, Motnik, Mozirje, Naklo, Novo mesto, Planina pri Rakeku, Podnart, Radeče, Radomlje, Radovljica, Rakek, Rateče-Planica, Rečica ob Savinji, Ribnica na Dol., Sodražica, Stari trg pri Rakeku, Stična na Dol., Škocjan na Dol., Trebelno, Trebnje, Tržič, Vače, Velike Lašče, Vrhnika, Žalec, Žirovnica-Breznica.

Nadalje je odbor sklenil proslaviti letošnji Vidov dan in je za 27. junija določen družabni večer v salonu restavracije na glavnem kolodvoru v Ljubljani.

Pisarna Oblastnega odbora je živahno poslovala ter je v šest mesecev trajajoči poslovni dobi od 17. decembra l. l. do današnjega dne izmenjala 987 rednih dopisov. Prejela jih je 457, odposlala pa 530. Okrožnic je odbor izdal 8. Rednih sej je imel 26, izrednih pa dve. Krajevnih organizacij imamo 28, poverjeništev 42. Celotno število izvršilnega članstva znaša danes 330. Preminul nam je en izvršilni član in funkcionar brat France Simčič. Slava mu! Iz kadra izvršilnega članstva so bili črtani Benkovič Ivan in Vreček Ivan, bivša člana organizacije Sv. Jakob-Krakovo-Trnovo in Lavsegar Rado, član organizacije na Jesenicah.

Do današnjega dne je imelo svoje redne občne zbore 19 organizacij, in sicer Blanca, Borovnica, Dol. Kraljevec, Gornjigrad, Hrastnik, Jesenice, Križe, Krško, v Ljubljani pa Krajevna organizacija Ljubljana-mesto, Kolodvorsko-bežigrajski okraj, Št. Jakob-Krakovo-Trnovo in Št. Peter-Moste. Nadalje okolica Ljubljane: Šiška in Vič-Glince. Nato Preserje, Rajhenburg-Senovo, Sevnica, Stara cerkev in Zagorje. One organizacije, ki še niso imele svojih občnih zborov, naj čimpreje predlagajo dan in uro, nakar bo Oblastni odbor potrdil ali pa spremenil termin. Občne zbore so posečali člani Oblastnega odbora in skoro vsem je prisostvoval brat predsednik. Razen njega so posečali zborovanja še bratje: Kokolj, Sancin, dr. Dular, Mlekuž, Brnčič in Jamnik. Naj pripomnim, da so vsi delegatje potovali vedno na svoje lastne stroške, čutim pa se dolžnega pripomniti, da sta nam bila za potovanja zelo pogosto na razpolago avtomobila bratov Žitnika Rudolfa, ki si je zaslužil častni naziv »šoferja NO« in dr. Dularja Milana, katerima iskrena hvala za nujno požrtvovalno naklonjenost.

Tajništvo je imelo mnogo opravka z raznimi intervencijami in pojasnili članstvu. Z zadovoljstvom ugotavljam, da se nam je v mnogih slučajih posrečilo intervenirati uspešno in smo s pomočjo posameznih svojih članov pripomogli precejšnjemu številu do zaposlitve.

Tajništvo je bilo zaposleno tudi pri zbiranju denarnih prispevkov za tiskovni sklad in je rezultat razviden iz blagajniškega poročila, ki ga bo podal brat Francé Kobenter.

Zaključujem svoje tajniško poročilo, ki nikakor ne more opisati vsega dela in vseh naporov, katerim je moral biti kos naš odbor, ko je moral korakati po strogo začrtani poti, svest si svoje težke naloge in velike odgovornosti proti cilju, ki bo dosežen šele takrat, ko bomo živeli složno v naši skupni, s trpljenjem in krvjo pridobljeni državi, z našimi brati onkraj meja. Ali je bilo naše delo vredno Vašega zaupanja, bratje, o tem naj sodi današnji občni zbor. Za nas odbornike naj velja geslo, da pravi Odbranaš ne sme biti nikdar zadovoljen z uspehi svojega dela, ker mora biti njegova srčna želja ustvarjati čimveč in čimboljše. Vsak odbornik je svoje delo opravljal vedno z ljubeznijo do svoje organizacije in za čimboljši procvit in uspeh NO, kar naj velja tudi za bodoče.

Zdravo!

---

ja kriv nezgode in bo moral poravnati škodo. Seveda je stvar drugačna tam, kjer je delavec tako srečen, da se vmeša nadzorna oblast, ki potem objektivno razsodi, če poslani funkcijonarji nimajo kake »zveze« z gospodo od podjetja, kar je v časih partizanstva cvetelo in posameznikom rodilo obilen sad.

Dvojno težko je doseči delavcu gotovo storitev, če podjetje »šledi«. Na eni strani priganjanje, na drugi večno pomanjkanje pripomočkov, katere mora nadomestiti pač pridnost. Ni čudno če srečujemo »po šihtu« na poti domov opotekajoče se izmozgance.

Pri vsem tem pa pozabljamo vedno na to, da se s takimi mukami prigarano zlato steka izven mej države in da se muke vedno in vedno stopnjujejo.

Zanimivo je opazovati novinca-delavca, ki se mora na delo šele navaditi, ki se mora za prenašanje muk šele iztrenirati. Prve dni trpi tako neizmerno, da prišedši iz službe domov pade onemogel, ne more niti jesti. Hujše muke nastopijo sledeči dan, ko je telo vse boleče od prenapora prejšnjega dne. Toda ne pomaga nič. Delo je urejeno že tako, da tudi samo priganja delavca. S škripajočimi zobmi mora delati, dokler se ne navadi. Starejši delavci tega niso poznali, saj se je storitev od leta 1900 pa do danes, ne da upoštevamo mehanizacijo, gotovo potrojila. Kdor v te navode ne verjame, naj pride v velike obrate »naše« veleindustrije in naj se prepriča, čemu je izpostavljena masa naših jugoslovanskih delavcev. Naj si pogleda na primer naše jugoslovanske rudarje, ki so ravno te dni morali z gladovno stavko preprečiti nadaljnje »racijonaliziranje« pri TPD. Naj si jih ogleda, pa bode videl kako izčrpani sobratje-ljudje morajo hoditi — v sramoto višjih desettisočev — po zemlji.

(Se nadaljuje.)

To se mora nehati!

»Še ko so bili boljši časi nismo imeli denarja za proč metati, še manj pa ga imamo danes, ko ni niti za najnujnejše življenjske potrebščine. In vendar še danes gojimo na svoji koži pijavke, katere nam sesajo kri toliko bolj, kolikor manj je imamo!

Poglejmo samo način, ki se ga poslužujejo razne zavarovalnice. V dobri veri, da boš vsaj mogel misliti na postavitev novega poslopja, če ga vpepeli požar, se zavaruješ za temu odgovarjajočo vsoto (običajno pa le prenizko). Ko plačuješ leta in desetletja je vse v redu — ko pa nekoč, tu pa tam, le izbruhne požar in ti nepričakovano potisne v roko zavarovalno polico, da ž njo hitiš pred obličje onega, ki te je opetovano nagovarjal, da povišaj svoje zavarovanje, ti ta isti v tvoje neprijetno razočaranje (v precej manj prijaznem tonu kakor drugikrat) kratko pove, da ne dobiš niti polovico tega, kar si bil zavarovan. Skrivnostno ti le namigne, da boš to dobil takoj izplačano, če na svoje stroške objaviš v časopisju zahvalo, v kateri izjavljaš, da si dobil vse v redu izplačano in da ta zavod vsakomur najtopleje priporočaš...

Če ti cela stvar le neče v glavo, pa se predrzneš prositi točnejšega pojasnila; zakaj in kako je mogoče, da ne dobiš zavarovalnine od iste vsote, od katere si dolga desetletja plačeval zavarovalne premije, ti blagohotno pojasni, da se po »zakonitih določilih« odpisuje letna amortizacija po 1 odstotek in ker je bila tvoja pogorela stavba stara n. pr. že 160 let, prav za prav že pred 60 leti ni bila nič več vredna. Ko se po nekratkem debelem gledanju le zaveš, da ne sanjaš, ampak, da imaš pred seboj živo uradno osebo, ki ti na začudenje pravtako ponovi drugič in tretjič, končno ne veš, ali si postal neumen sam, ali je znarel ves ostali svet... Stavba, ki bi bila brez požara služila svojemu namenu še enkrat toliko časa kakor doslej — že pred toliko časa prav za prav ni bila že ničesar več vredna?!

»Zakaj pa mi tega niste povedali takrat, ko sem se pri vaši zavarovalnici zavaroval — ampak ste me venomer nadlegovali, naj zavarovanje povišam,« ti bruhne iz ust. Uradnik pa te prav hitro pomiri s pretnjo, da bo poklical stražnika, da ti pomiri kri, če se prav hitro ne vdaš v svojo usodo in mirno ne zapustiš urada te »blagodejne ustanove«.

Ta slučaj pa ni osamljen. Na ta način se je že izmolzlo iz našega preprostega in prepoštenega naroda milijone in milijone. Kdor pa tega ne verjame, naj samo stopi okrog onih nesrečnežev, ki so v dobri veri plačevali letne zav. premije, ko so pa pogoreli, pa so objavljali časopisne zahvale, istočasno pa stisnjenih pesti in z gnjevom v srcu preklinjali moderno oderuštvo — kateremu niti ne smejo reči oderuštvo...

Franc Jenko, kmet iz Mavčič.«

Na gornja izvajanja (ponatisnjena iz »Kmetskega lista« z dne 4. t. m.) naj se izvoli vpoštevati, da amortizacijo ali odpis na vrednosti vsak pravi gospodar po principih nar. gospodarstva in kmetijskega obratoslovja redno vrši, a to v svojo zasebno varnost in koris. Razumeti je to tako, da n. pr. za masivno stavbo, ki bo gotovo trajala 200 let — odpisuje po ½% letno od njene novogradbene vrednosti, ako naj bi namenu služila 100 let — pa po 1% itd. To odpisovanje vrši tudi pri vsem ostalem obrabljivem inventarju kakor pri strojih, orodju in sličnem. To odpisovanje (zmanjševanje inventarne vrednosti) je razumeti tako kakor, da naj bi gospodar tisti znesek vsako leto prigospodaril in ga deval na stran z namenom, da zbere tolikšno vsoto, da bi si mogel ob poteku amortizacijske dobe (200 ali 100 let), ko predvidoma dotično poslopje ne bo več uporabno — zgraditi novo. To odpisovanje (ki ga pa naš kmetovalec ne vrši) je čisto zasebna stvar in zavarovalnico prav nič ne briga. Ni zakona, ki bi oproščal zavarovalnico dolžnosti izplačila v primeru kakor je omenjen zgoraj. Gori omenjena trditev zavarovalničnega uradnika je izigravanje zakona.

Za zavarovalnico je in mora biti merodajna višina zavarovalne vsote. Ako bi zavarovanec navedel previsoko vsoto, zavarovalnica lahko pretirano visoko zavarovalno ponudbo odkloni, česar pa navadno nikoli ne stori, saj pa zato dobiva plačan toliko večji zavarovalni prispevek (premijo). Sicer pa menda vse zavarovalnice sploh agitirajo za povišanje zavarovanja. Previsoko zavarovanje bi zavarovalnica odklonila le tedaj, če bi videla v njem prevelik riziko. In ako ne odkloni, veljajo zavarovalna pravila.

Ako se je omenjeni primer res zgodil in celo ni osamljen, tedaj stvari ni prepustiti pozabljenju. To toliko manj, ker je večina

---

NAŠA ZMAGA IN PORAZ NA KOROŠKEM

Prihodnje leto poteče 15 let, ko smo Slovenci dobili svoje Kosovo. Silen je bil udarec, ki smo ga deloma po lastni, deloma pa po krivdi naših narodnih neprijateljev doživeli. Vsiljeni nam plebiscit je bil krivičen, kajti Slovenci smo takrat živeli še sami v skrajno neurejenih razmerah, saj niti na lastno narodno svobodo nismo bili dovolj pripravljeni. Od dolgoletnih vojnih naporov in trpljenja na frontah kakor v zaledju je bil narod preveč apatičen, da bi se prostovoljno angažiral v vojnih operacijah, ki bi dobro zasnovane in izvedene z jačjimi vojnimi formacijami, imele takoj po preobratu zaželjeni uspeh — zasedli bi Celovec, Beljak, Gosposveto in nedvomno vse slovensko koroško ozemlje do skrajne narodnostne meje na severu. Toda bili smo na žalost preslabi. Pogumna četica poručnika Malgaja, ki je že novembra 1918 spoznala, da utegnejo temni oblaki na severu zastreti žarke bližajoče se narodne svobode koroških Slovencev je krenila na sever, kjer je podprta od 30 srbskih bratov, ki so se prav takrat vračali iz solnograškega ujetniškega taborišča, zasedla mežiško dolino z Libeličami, takoj nato pa še Pliberk in Velikovec. Zasedba Pliberka in Velikovca je bila izvršena tako spretno in hitro, da so bili Avstrijci čisto zbegani. V 3 tovornih avtomobilih je prepeljal Malgaj svoje četnike iz Pliberka preko Šmihela, Doberle vasi, Šinče vasi do velikovškega mostu s takim elanom in brzino, da je bila straža pri velikovškem mostu docela presenečena in avstrijske čete v Velikovcu na kako resnejšo obrambo sploh niso imele časa misliti. Tako je padel Pliberk in Velikovec, kakor tudi vsi kraji med ozemljem teh dveh mest junaškemu Malgaju skoraj brez resnejših spopadov in večjih žrtev v roke. Prepričan sem, da bi Malgaj takrat, če bi imel le 100 vojakov več, zasedel brez večjega odpora tudi Celovec, ki je bil že popolnoma prepričan, da ga bodo zasedle jugoslovanske čete. Junak Malgaj žal teh čet ni imel, zato se je moral zadovoljiti zaenkrat z velikim uspehom, ki ga je svojimi zvestimi dosegel. Nemci v Celovcu so se radi zasedbe Pliberka in Velikovca po Malgaju silno razburili, saj so se nekaj dni preje resno pripravljali na zasedbo mežiške doline in jih je Malgaj tudi pričakoval, toda energični, junaški in idealni junak Malgaj je vse naklepe koroških Nemcev korenito prekrižal, ko jim je z zasedbo Pliberka in Velikovca ter Šinčevasi prerezal glavne operativne žile. Kolike važnosti so smatrali celovški Nemci Velikovec, dokazuje dejstvo, da so se takoj odločili iztrgati Malgaju Velikovec ter ga pregnati iz Koroške. V noči od 26. na 27. novembra 1918 je prišel pred Velikovec sedanji general Haimvera in novoizvoljeni predsednik koroške deželne vlade, takratni podpolkovnik Hülgert z 6—700 mož posadke in 2 baterijama topništva. Prepričan je bil, da bo v Velikovec ukorakal brez večjih naporov in borb, zlasti ko so mu pobegli velikovški Nemci izdali število Malgajevih braniteljev. Toda Hülgert, katerega strategične spretnosti Malgaj niti malo ni podcenjeval, ni računal na brezprimerno junaštvo male 66 mož broječe Malgajeve četice, ki se je branila z levjim junaštvom celo noč, proti 10 krat močnejšemu narodnemu sovražniku, ki se je moral ob zori osramočen umakniti izpred Velikovca s težkimi izgubami proti Celovcu. Malgaj je pri tem napadu Volksverovcev spoznal, da mu njegova junaška četica za obrambo Velikovca trenutno zadostuje, ne more pa z njo podvzeti odločilnega sunka na Celovec, ki ga bi tako rad podvzel. Zato je prosil slovensko zaledje za ojačenje, katerega pa ni dobil, kajti celokupno obrambno silo Slovenije so tvorile takrat narodne straže, ki pa so se uporabljale deloma za vdrževanje javnega reda in miru v notranjosti dežele, deloma pa so se same eksponirale v razne nepotrebne svrhe. — Dobrovoljcev, ki bi se takrat prostovoljno javili v službo naše nove narodne države, pa je bilo jako malo, kar pa jih je bilo, so stali bodisi v obrambi severne meje ali pa jih je deželna vlada v Ljubljani upotrebila za varen in nemoten prehod in prevoz ogromne AO armade iz jugozapadne fronte skozi Slovenijo. Srčne želje junaka Malgaja, ki jih je snoval že leto pred preobratom, da bo ob nastanku Jugoslavije dvignil meč in udaril na Celovec, se niso mogle uresničiti, manjkalo mu je idealnih mož, ki bi bili, kakor njegovi zvesti četniki, pripravljeni preliti svoje kri in dati svoje življenje za zibelko našega rodu. Zbral bi si sam vojsko iz dežela kralja Matjaža, toda ni imel denarja, katerega bi potreboval za vzdrževanje potrebnih čet. zaledje pa mu ga ni dalo, dasiravno so pozneje trosili za Koroško težke milijone — žal zaman.

Kmalu po zasedbi Velikovca po Malgajevi četi, je dospel v Šinčo ves kapetan Knez, ki je z narednikom Klopčaverjem in 4 možmi tvoril posadko tega strategično velevažnega kraja, saj bi Volksverovci prav lahko prodrli z vlakom do Šinčevasi ter bi nato Velikovec z dveh ali treh strani napadli, ali pa z zavzetjem Pliberka in zasedbo mostu čez Dravo pri Lipnici Malgajevi četici odrezali zvezo z zaledjem in jo tako zajeli. Toda Volksverovci očividno dolgo niso mogli pozabiti junaškega podviga in strategičnih sposobnosti mladega in idealnega branilca Velikovca, Malgaja, zato so opustili vsak nadaljnji poizkus in ofenzivno akcijo v Podjuni. Da se zasede ves desni breg Drave v Podjuni ter s tem vzpostavi zveza z Rožem, je 1. decembra 1918 bilo odrejeno, da zasedem najskrajnejšo občino na zapadu Podjune, t. j. Galicija, ki leži pod Obirjem na križišču cest Železnakaplja — Grabštanj — Dobrlavas — Šmarjeta v Rožu — Tinje — Kamen. Komandantu nemške žandarmerije sem sporočil zasedbo te važne postojanke po jugoslovanski vojski ter mu stavil tridnevni rok za preselitev preko Drave. Mož-poštenjak mi je priznal, da imamo Jugoslovani pravico na to zemljo, zato se je v sporazumu s svojo komando, ki je takrat oči-

Po naši zemlji

Postojna

Šestnajst dolgih let že naš narod v zasedenem ozemlju hodi trnjevo pot in bije boj za svoj obstanek. Šestnajst let nemo prenaša vsa neznosna preganjanja in bremena fašističnih mogotcev, ki ga tirajo v popolno duševno in gospodarsko propast, iz katere ne vidi več izhoda.

Pred nekaj dnevi je bil odkrit v Postojni gnusen zločin, ki mu ni para in kateri osvetljuje vso fašistično moralo dvatisočletne kulture. Na tamkajšnji ljudski šoli je šolski upravitelj — Italijan — izvabljal v svojo sobo deklice od 10—12 let stare pod pretvezo, da vrši pregled, da-li imajo čista spodnja krilca, jih slačil do nagega in uganjal z njimi različne orgije. Deklicam je zagrozil, da bodo vse strogo kaznovane, ako kaj povedo, najmanj pa staršem doma. Neka deklica iz ugledne rodbine iz Postojne je pričela jokati, ko bi morala iti v šolo. Starše je ta slučaj zelo presenetil, ker to ni bil običaj drugače zelo pridne deklice. Ko so jo trdo prijeli, je končno priznala vse.

Ta ostudni zločin Sottosantijevega kova nam je ponovni opomin, da dvignemo glas celemu svetu, kakšno gorje preživljajo naši zasužnjeni bratje v zasedenem ozemlju. Ni dovolj, da so narod gospodarsko že popolnoma uničili, kmet ne more več plačevati davkov in nima za najpotrebnejše, sol in kruh. Kdor ne plača davkov v določenem roku in če nima več niti krave, da bi mu jo zarubili, mu zarubijo kar poljske pridelke že na njivi. Kaj bode kmet pozimi jedel, ko so mu še to bore malo vzeli za kar se je trudil v potu svojega obraza, da bi zamogel skromno preživeti svojo družino. Onečaščajo mu hčere in sedaj so se spravili še nad nedolžne otročiče.

Poznan nam je slučaj iz Postojne, ki jasno osvetljuje vse gorje naših zavednih kmetov in obrtnikov. Oče dober posestnik in obrtnik, zaveden narodnjak je vzgojil svojo hčerko v istem duhu in bil ponosen na svojega otroka. Pa je prišel karabinjer, z vso svojo južnaško priliznostjo zapeljal hčer in odšel. Oče je z največjo muko prenašal ta udarec. V hiši je nastal prepir in končno je moral oče iz strahu pred lastnim otrokom in karabinjerji zapustiti rodno grudo, ter se rešiti v svobodno domovino.

Mi vprašamo, kako dolgo bo naš zasužnjeni narod še prenašal to Golgoto.

Stara cerkev (Kočevje)

Ker sta zadnji dve številki »Gotscheer Zeitung« prinesli dva zanimiva članka, posebno zanimiva pa za one gotove gospode, ki so v prejšnjih časih, to je kadar se je agitiralo za kakšne volitve, prišli in grmeli, da so dobri in zvesti državljani, Kočevarji namreč, ter jim obljubljali osemogoče koncesije oziroma bolje povedano pravice, v slučaju če njihova lista zmaga.

Ta dva članka, namreč prvi »Ein offenes Wort« na katerega je »Slovenec« krepko odgovoril, in pa drugi članek »Unsere Antwort«, sta me prisilila, da v imenu naše krajevne organizacije NO podam pravo in resnično sliko naših Kočevarjev, pa tudi njim naklonjenih gospodov.

Navedel bom prav po domače nekaj primerov od časa pred petimi leti, pa do sedaj, in iz teh bo razvidno, če se sploh da govoriti o kakšni zvestobi od strani Kočevarjev, do naše domovine, naše jugoslovanske države Jugoslavije.

Ko smo pred petimi leti zahtevali slovensko mašo v imenu petdesetih čisto slovenskih družin, se je začela za nas prava trnjeva pot. Kako se je slovenski maši upiral naš tukajšnji dušni pastir, niti ne bom opisoval, ker bi bil naš list »Pohod« veliko premajhen za to, in bi moral iziti v povečani izdaji. Povem pa en slučaj, ko je bila prva slovenska maša v Stari cerkvi in sem bil sam pričujoč. Ko je namreč prišel g. kaplan na prižnico, ter začel v slovenščini moliti »Oče naš«, je par Kočevarjev, ki niso vedeli, da bo že to nedeljo slovenska maša, vstalo ter so šli enostavno ven, eden se je pa pri vratih, kjer je bolj temno, obrnil, ter pljunil, in rekel: »**fej pakaš**«. Jaz, in dva druga gospoda, smo bili samo dva koraka proč njega ter smo natančno videli in slišali vso stvar.

Drugič, ko smo priredili prvi Miklavžev večer, je prišlo ponoči pred hišo, kjer je bila prireditev, nad dvajset fantov, ter me klicali ven ter vpili »pridi prokleti Kranjc«, ker sem namreč jaz vso prireditev vodil.

Tretjič, ko smo priredili prvo slovensko igro, so organizirali par fantov, da nam prireditev razbijejo, kar so tudi poskušali, pa so se močno urezali, ker smo mi že prej izvedeli za njih naklep ter smo si do časa preskrbeli orožniško pomoč.

Četrtič, da so občinskega tajnika, ki je bil zaveden Slovenec ter je z vsemi silami sodeloval in ustanavljal naš pokret, prav na sramoten način indirektno odslovili, ko so videli, da je ves naš človek. Eden od gospodov se je pa še pohvalil, rekoč: »Pes, če ne laja tam, kjer dobi jesti, ga zapodimo!«

Petič, ko so neznanci pobarvali napis na naši državni narodni šoli, ki je bil nemški, kar je bilo že skrajni čas, so se takoj pojavili gospodje ter to pomazano tablo fotografirali, češ da bodo poslali v Nemčijo, da bo tamkajšnji visokokulturni narod videl, v kakšni državi barbarov se nahajamo. Glede šole pripominjam, da do danes še ni napisa na poslopju v državnem jeziku. Enkrat smo že vprašali na tem mestu, kaj je z napisom, sedaj pa vprašamo zadnjič. Kdaj se bo pojavil na naši narodni šoli napis v državnem jeziku, in sicer da se pritrdi na tisto mesto, kjer je sedaj napis v blaženi nemščini »Schule«?

Šestič, da imamo na tukajšnji šoli 106 slovenskih otrok ter 136 nemških otrok, med katerimi je pa mnogo tudi takih, ki so slovenskega očeta ali pa matere, ki kljub temu hodijo v nemško šolo ter da imamo Slovenci enega učitelja, Nemci jih imajo pa pet. Tri imamo slovenske razrede, dva pa nemška. Torej dva slovenska razreda imamo, v katerih poučujejo nemške moči, samo eden razred ima slovenskega učitelja. Kako bo vzgojena in napojena naša deca jugoslovanskega duha, namreč mladina, katero poučujejo nemške moči, si pa čitalci tega dopisa lahko sami mislite.

Sedmič, imamo tukaj gospode, ki reflektirajo na državne službe, ki imajo že izpite, nekateri pa še študirajo, pa jih še nismo videli pri nobeni naši sokolski prireditvi, pač pa so ravno ti gospodje ustanovili pred kratkim »kulturbund« v Stari cerkvi, in so tudi zraven glavni in vodilni člani.

Osmič, da se je neki tukajšnji študent pred kratkim izrazil, da še mi Slovenci sami čutimo, da je naš jezik manj vreden kakor nemški, če lahko rečem jezik in ne samo dijalekt. Tako je rekel.

Devetič in zadnjič, da se vidijo v Stari cerkvi na več krajih Hitlerjevi križi, ter da se sliši vedno in povsod samo pohvala in simpatiziranje za Hitlerja ter za Nemčijo ter vse, kar je nemškega. O naših ministrih in naši državni upravi se pa ne sliši nikdar kaj sličnega, pač pa ravno nasprotno.

Torej teh par primerov, ki so samo en del od vsega, kar se pri nas počne, naj javnost prečita in premisli, pa bo vsak uvidel, kako zelo smo potrebni nujne nacijonalne pomoči, v Stari cerkvi in na Kočevskem sploh. Če pa komu niso te moje navedbe po volji in mu gredo na živce, naj se potrudi na uredništvo »Pohoda« pri katerem mu bom vso stvar konkretno z dokazi obrazložil.

Črni revirji

Kdor je videl shode rudarjev, na katerih so jim zaupniki sporočili rezultate obupne borbe za kruh, je moral pač videti, kako silno potrpežljiv je naš rudar. Ravno ta njegova potrpežljivost ali bolje bi rekel izdržljivost ga je dovedla tako daleč, da je tik pred omaganjem storil gesto, ki je izsilila, podprta z odločnim nastopom nacijonal. javnosti in oblasti od TPD odločitev v prilog rudarjem. Mislim, da noben stan ne bi bil sposoben izdržati takega pomanjkanja kot ga je moral rudar v zadnjih letih. Toda on je, vajen trpljenja globoko pod zemljo, lažje prenesel trpljenje pomanjkanja na dnevu vse do zadnjih dni.

S tem, da je začasno obdržal obupno stanje, ki ga je tlačilo zadnja leta, pa seveda ta uspeh, ki ga je dosegel, ne more vzeti z dnevnega reda perečega problema bodočnosti rudarja. Veselje, ki je med rudarskimi družinami zavladalo, ko so se vrnili očetje, bratje in sinovi, se bo kaj kmalu moralo umakniti morečim skrbem za obstoj. Že prva plača, ki bo 15. t. m., bo pahnila s svojimi neusmiljenimi številkami zlasti mnogoštevilne družine v nov obup.

Ni torej dovolj, da se pomirimo z dejstvom; rudar je obdržal svoje pozicije in mirna Bosna!

O priliki zadnjih dogodkov se je pokazalo, da je TPD morala popustiti na pritisk z merodajne strani in zlasti radi tega, ker je simpatizirala s trpini celokupna nacijonalna javnost. Zato mora ostati ta javnost pozorna tudi sedaj ter budno zasledovati, kaj se godi v rudarskih revirjih.

TPD mora biti objekt obsevanja z reflektorji od strani nas nacijonalistov, katere veže dolžnost da branimo ta naš teptani del naroda. V neprestanem motrenju hočemo držati to tujo družbo, katere dejanje in nehanje moramo razsvetliti do zadnjega kotička.

Mi se ne damo odpraviti s suhimi številkami in stanjem, kakršnega je prikazal g. generalni direktor o priliki pogajanj. Mi se bomo o resničnosti vsake pikice preje prepričali. Pa mislite gospoda od TPD, da to ne bomo mogli? Varate se! Naše tipalke bodo segle prav do vaših obisti in bodete nemalo presenečeni.

Hrastnik

IZ SOKOLSKEGA DRUŠTVA IN ŠE KAJ

V zadnjem času postajajo razmere v sokolskem društvu vedno bolj žalostne. Telovadnica, ki bi morala biti pravzaprav merilo sokolske moči, se prazni — ostavke načelnikov, načelnic in tako dalje se vrstijo, kar se pač ne bi smelo dogajati. Stari hrastniški sokolski delavci so potisnjeni ob stran, vse se mora vršiti po gotovih direktivah. Bratstvo, ki je pogoj uspešnega sokolskega dela, skoro ne pride v poštev. Kvečjemu v telovadnici so si še bratje, zunaj nje pa vlada globoka vrzel med delavskim in ostalim članstvom. Celo na sokolskih sejah so nazivi gospod in gospa bolj priljubljeni, kot brat in sestra. Je pač tako, da človek, ki ni šel skozi telovadnico, nikdar ne more pravilno pojmiti Sokolstva in njegovih idej.

Malo čudna je tudi zadeva sprejemanja in zaprisege novega članstva. Znan nam je primer, ko je član, ki je bil do sprejema v sokolsko društvo zagrizen socijalist, že po enem mesecu lahko položil sokolsko zakletvo in seveda, ker je bil član Sokola, je »razumljivo«, da je Sokol zanj tudi interveniral, da je dobil službo in sicer boljšo, dočim je bil neki gospodični, ki je imela toliko poguma, da je vnaprej povedala, da bi pristopila k Sokolu samo radi službe, sprejem v društvo odklonjen.

To so vsekakor zelo čudne razmere, ki mečejo dokaj žalostno luč na poedine člane uprave. Sokolsko društvo tudi do danes še ni smatralo za potrebno preklicati v Sokolskem Glasniku govorice, da je tudi Sokol interveniral za g. Widovitza, ki je do danes dosledno bojkotiral Sokolstvo in njegovo delo.

Zelo potrebno bi bilo, da se župna uprava malo pozanima za stanje in razmere v sokolskem društvu Hrastnik, ker ji ne sme in ne more biti vseeno, kako društvo deluje.

OBČINSKE VOLITVE IN NARODNA ODBRANA

Za dne 22. t. m. so v občini Hrastnik-Dol razpisane ponovne občinske volitve. Za sestavo kandidatne liste, ki bi naj bila kompromisna, je bilo več sestankov med JNS, socijalisti in klerikalci, vendar do sporazuma ni prišlo radi pretiranih zahtev posameznih skupin. Narodna Odbrana k tem pregovorom ni bila vabljena, ker pa dobro pozna razmere v Hrastniku, se sama v iste ni vmešavala. Po razidu teh kompromisnih sestankov je začela delati vsaka skupina na lastno pest, za lastno kandidatno listo.

Naše stališče do socijalistične liste je itak znano, dovolj točno je pa Narodna Odbrana že pri zadnjih volitvah naglasila, da se nikakor ne more zavzemati za kandidatno listo, na kateri so bili gg. Drolz, Abel, Dolinšek, Draksler, Widovitz, in še nekateri. Žal je šla skupina, ki je sestavljala kandidatno listo preko tega, čeprav smo opozarjali g. Roša, ki ga poznamo kot nacijonalista, da si s temi ljudmi ne bo pridobil glasov. Ista napaka kot pri zadnjih volitvah se dogaja tudi sedaj z edino razliko, da je odpadel g. Abel, dočim so vsi drugi ostali na tej listi.

V imenu krajevne organizacije Narodne Odbrane v Hrastniku izjavljamo, da nikdar ne moremo delati za listo, na kateri je gosp. Drolz, katerega smatra NO za najvišjega predstavnika TPD v našem revirju. Narodna Odbrana je pri zadnji borbi rudarjev dovolj jasno in glasno pokazala svoje stališče napram tej inozemski družbi ter se je popolnoma solidarizirala z rudarji.

In še eno, gospodje! Pri sestankih za sestavo kandidatne liste niste smatrali za potrebno, povabiti tudi zastopnikov Narodne Odbrane, čeprav imate na svoji listi ljudi vseh barv in naziranj.

Zato krajevni odbor NO odločno odbija od sebe vsako nagovarjanje poedinih članov NO, naj bi sodelovali pri agitaciji ter zastopa isto stališče tudi Oblastni Odbor. Kot dosedaj, se bo tudi v bodoče Narodna Odbrana borila z vsemi silami predvsem za malega človeka — delavca, ne oziraje se na njegovo politično prepričanje in ga skušala ščititi pred katerimikoli izkoriščevalci »naše« industrije.

Krajevni odbor Narodne Odbrane

Konjice

V Ljubljani izhaja list, ki se vsaj nam ob meji zdi močno podoben nekdanjemu ptujskemu »Štajercu« ali kranjskemu »Domačinu« žalostnega spomina. Kakor svoj čas pred vojno, ko sta ta dva lista, kot zvesta oproda zloglasnega graškega »Tagblatta«, napadala vse, kar je bilo jugoslovanskega, tako tudi zdaj »Slovenija« v Ljubljani piše proti jugoslovanstvu. Toda oni nemškutarski listi so imeli vsaj vzrok, da so bili proti jugoslovanstvu, ker je pomenilo to konec njihovega in avstrijskega gospodstva, zakaj pa zdaj v Ljubljani slovenski list piše proti Jugoslaviji, tega mi tu ob meji ne moremo razumeti. Sicer taki listi ne sežejo preko ljubljanskih kavarn, kjer se zbirajo gospodje, ki med seboj tekmujejo, kdo je večji Slovenec, vendar včasih se le izgubi tudi to glasilo slovenskih autonomistov, samoslovencev, separatistov, slovenoborcev, in raznih drugih — istov tudi k nam, posebno če prinaša dušne paše našim nemškutarjem in drugim narodnim in državnim nasprotnikom, ki slutijo v teh gospodih svoje zaveznike. Iz ene zadnjih številk vidimo, da je ta list naslednik zloglasnega »Autonomista«, ki je še pred l. 1889. kužil naše slovensko ozračje. Napad na dr. Mejaka, ki ni storil drugega nego da je odgovoril na napad bojevnikov in s svojim življenjepisom dokazal, da je vsaj toliko vreden, ko drugi bahači, ki baje rešujejo slovenstvo, je zato najboljši dokaz. Lahko je sedeti v Ljubljani, pojdite se borit na mejo vi veliki Slovenci. Iz

---

zavarovalnic pri nas prav za prav last tujcev, in je odiranja našega človeka po tujcih že več ko preveč. Zavarovanec je v gornjem primeru prav gotovo prevaran, in more zavarovalnico zaradi te prikrajšbe tirati pred sodišče in zahtevati izplačilo zavarovalne vsote glasom njenih zavarovalnih pogojev in obvez. Obenem pa je treba tak zavod in njenega uradnika ovaditi sodišču zaradi prevare in še zaradi kaj hujšega.

Za vsak primer pa v gornjem članku omenjeno postopanje zavarovalnice tudi sicer čisto gotovo ne odgovarja poslovnemu poštenju in ni vrag, da se ne bi našlo sredstvo za onemogočenje takih zlorab.

Tisti, ki ste prizadeti, zglasite se v naši pisarni z vsemi dokazili, se bomo tudi mi za stvar pozanimali in tujcu-izkoriščevalcu pošteno posvetili, vam pa preskrbeli pošteno izplačilo. (Op. ured.)

---

vidno tudi soglašala z mnenjem podrejenega podčasnika, posadka orožniške postaje v Galiciji preselila preko Drave v Avstrijo.

Nekako v istem času se je pojavil v Rožu drugi idealen narodni oficir in sicer major Lavrič, ki je pogumno zbiral okrog sebe dobrovoljce, s katerimi je zasedel v razmeroma kratkem času skoraj vse strategično važnejše postojanke v spodnjem in zgornjem Rožu, med drugim tudi znameniti in iz koroških bojev znani humperški most pri Žihpoljih. Tudi Lavrič ni imel mnogo idealistov okrog sebe, toda bil je mož izredne energije in odločnosti, ki je bil trdno odločen hitro kovati železo, dokler je bilo še vroče. Že v prvi polovici decembra 1918 je s posebnim razglasom opozoril Celovčane, da bodo jugoslovanske čete zasedle Celovec, ki je bil v drugič trdno prepričan in tudi pripravljen, da se bo to uresničilo. V tem času pa je želel major Lavrič še izpopolniti vrste svojih oddelkov z ojačenji iz zaledja, ki pa pravočasno niso dospela, tako da je rok, v katerem je major Lavrič Celovčanom napovedal zasedbo mesta, potekel, ne da bi bila napovedana akcija izvršena. Kaj je bilo pravzaprav krivo, da major Lavrič svoje namere in napovedi ni izvršil? Vzroki so bili isti kot pri Malgaju. Tudi major Lavrič se je čutil za obrambo doslej zavojevanega ozemlja dovolj močan, toda zavzetje z vojaštvom prenapolnjenega Celovca preslab. Veliko je bilo temu krivo tudi dejstvo, ker za operacije na Koroškem takoj po preobratu ni bilo enotne komande, marveč so posamezni narodno idealni slovenski oficirji, kakor Malgaj, Lavrič, Martinčič i dr. delali vsak na svojo pest, eden v Podjuni, drugi v Rožu in tretji celo v Zilski dolini. Jasno je, da bi enotno organizirana in vodena vojaška akcija imela mnogo večji uspeh, kakor pa razdvojena, o čemer so bili vodje Volksvera točno poučeni. Zato je Volksver vse naše preobratne slabosti in napake takoj temeljito izrabil. Že ko so bili redni oddelki Volksvera na Koroškem še slabi in bi jih z odločno akcijo nekoliko jačjih oddelkov naše vojske bilo zlahka premagati, so širili Nemci po potnikih, ki so prihajali iz Celovca preko naših obrambnih črt vesti o dozdevni veliki vojaški sili Volksvera, ki se zbira severno naših obrambnih črt. Po vsej priliki je major Lavrič pridal tem vestem preveliko važnost, ker je opustil odločilni udarec, ki nam bi dal Celovec, kakor je dal generalu Maistru Maribor. V času pa, ko je major Lavrič pripravljal ta udarec, se je pripravljal tudi Celovec na mirno kapitulacijo, celo na dostojen sprejem jugoslovanske vojske, ki pa ni hotela priti. Opogumljen radi izostanka napovedane zasedbe po jugoslovanski vojski je pričel Volksver zbirati svoje sile ter misliti na ofenzivne akcije, da Lavrič-eve in druge jugoslovanske vojaške oddelke prežene iz zavzetih položajev ob Dravi. Že v januarju 1919 je prišlo tako v Rožu, kakor tudi v Podjuni na mnogih mestih do resnega puškarenja, kjer so padle tudi žrtve na obeh straneh. Pri znanem Anamostu pri Galiciji, ki je bil zaseden po močnejšem oddelku Volksvera, je prišlo začetkom januarja do kratke in ostre borbe, ko je zavzel Anamost oddelek srbskih vojakov-ujetnikov, ki so zasedli Grabštanj iz smeri Tinje—Kamen, hoteč naslednji dan udariti na Celovec. Ta oddelek je štel 300 mož in je brez večjega zavarovanja taboril preko noči v trgu, ko je Hülgert neopaženo obkolil Grabštanj s svojimi Volksverovci ter zajel celo posadko, ki se je po krajšem boju udala. Enaka usoda je pol ure kasneje doletela tudi oddelek pri Anamostu, ki se je veselil obilnega vojnega plena Volksverovskega trena, a ga je moral tako kmalu zopet pustiti. To so bile taktične in strategične pogreške, ki pa so bile zgodovinsko usodne za slovenski Kororan.

Pri tem pa moramo priznati nesebično požrtvovalnost in izredno junaštvo bratskih srbskih čet, ki so, dasiravno formirane iz vračajočih vojnih ujetnikov, ki so se vračali iz avstrijskih taborišč, ponovno posegle v borbe naših prostovoljnih oddelkov za osvoboditev koroške slovenske zemlje. Kljub silni telesni izčrpanosti — saj so nam znana bivša bivša avstrijska ujetniška taborišča — in neutešljivi želji, da bi zopet videli po dolgih letih trpljenja svojce in svoje porušene domove, so ti junaki se pridružili redkim vrstam slovenskih borcev na Koroškem. Toda kakor v prejšnjih akcijah, tako je tudi v tej akciji srbske čete pri Grabštanju manjkal operativni načrt enotnega vodstva, ki bi vodilo vse vojaške operacije po smotrenem načrtu — manjkal nam je v tem času general Maister in Celovec bi bil naš, kajti enotna, združena akcija majorja Lavriča iz smeri Borovelj, poročnika Malgaja iz smeri Velikovca in pravkar omenjene srbske čete iz smeri Grabštanja bi povzročila takojšnjo kapitulacijo Volksvera in zavzetje Celovca po navedenih četah. Nesmotrena in ločena vojaška akcija posameznih oddelkov pa je dovedla do neuspehov, ki jih po nekaj mesecih ni bilo mogoče več popraviti, kajti komanda Volksvera je kmalu spoznala usodno pogreško neenotnih akcij posameznih oddelkov jugoslovanskih čet, zato se je mrzlično začela pripravljati ne le na sistematično obrambo dosedanjih pozicij, marveč tudi na ofenzivne akcije. Že začetkom januarja 1919 je postal Volksver na celi obrambni črti koroške fronte aktivnejši. Svoje pešadijske pozicije je zlasti ob mostiščih ob Dravi podprl s topništvom, ki je vedno pogosteje segalo v boj. Malgaj je Velikovec junaško branil. Nevarna je postala situacija zlasti pri železniškem in cestnem mostu pri Kamnu, kakor tudi pri znanem mostu Ana pri Galiciji, kjer so branili mostišča le 1 orožn. podčastnik (Staudegger) in 2 vojaka, od katerih pa je eden čez nekaj dni padel. Na nasprotni strani mostišč pa so bile močne posadke Volksvera, ki pa je bil o gibanju in moči naših čet očividno slabo informiran, ker bi sicer lahko brez posebnih ovir in izgub prekoračil Dravo na vseh treh omenjenih mostovih, s čimer bi postal položaj Malgajeve čete v Velikovcu nevzdržen.

(Se nadaljuje.)

napada na dr. Laha spoznamo, da hočejo biti ti gospodje zagovorniki avstrijskih denuncijantov in prikrivajo svojo zlobnost z omejenostjo, ki je preveč vidna, da ne bi pravi ljudje spoznali, kaj tiči za njo. Posebno inteligentnih bralcev ta »Slovenija« nima, če jih pita s takimi idiotskimi stvarmi. Ti gospodje so zelo hudi, če pri nas koga primejo zaradi protidržavne propagande, če jih je pa avstrijska policija, pravijo, da je bilo prav. Žalostno je, da se v tem listu napadajo ljudje, ki delujejo ob meji in pod najtežjimi razmerami branijo narodno in državno misel pred napadi nasprotnikov. Zanje to ni nič, ker še niso skusili, kaj se pravi delati med narodom. Najbrže se oni smatrajo že za narodne mučenike, ker morajo kot Slovenci živeti v Jugoslaviji, in še večje njih mučeništvo je najbrže v tem, da žive od države, proti kateri bi najraje pisali, pa ne smejo. To so res vzorni Slovenci sedanje dobe, mi ob meji jim bomo postavili spomenik za njih zasluge, ker nas tako podpirajo.

Sevnica

PRAVICI JE ZADOŠČENO

Bilo je lani, 15. oktobra, na dan občinskih volitev. Zvečer, po izvolitvi novega župana, člana sevniške organizacije NO, je krenila mala povorka iz Sevnice na dom novoizbranega župana, vzklikajoč med potjo nacijonalnemu županu, nacijonalni občini, našemu kralju in veliki Jugoslaviji. Padli so tudi klici »dol s punktaši«, in »dol z Rimom«. Na banovinski cesti, ob lesnem skladišču je srečala povorka dva mladeniča. Ko je bila povorka že mimo, so se začuli tik za klici »živel kralj Aleksander«, »živela velika Jugoslavija«, v odgovor od omenjenih dveh mladeničev klici »marš dol«. Nič čudnega, da je neki nacijonalist, ki je vozil za povorko s kolesom, odgovoril na te klice »marš dol« s svojo pestjo. Storil je le svojo državljansko in nacijonalno dolžnost. — Zadeva je prišla v roke sodišču. Ker so zagovor obdolžencev ovrgle popolnoma nepristranske in docela verodostojne priče, je okrožno sodišče v Celju oba mladeniča obsodilo radi prestopka po §§ 100, 307. kaz. zak. na milo in pogojno kazen. Na vložena priziva proti obsodbi v Celju, je prisodilo apelacijsko sodišče v Ljubljani enemu osem, a drugemu, mlajšemu štiri mesece zapora in to ne več pogojno. — Pravici je torej zadoščeno. Tako je prav. Naj si zapomnijo to vsi oni, ki so zapeljani ali zaslepljeni od zagrizenih nasprotnikov jugoslovenskega nacijonalizma, da so imena kralj, narod, država nam nacijonalistom sveta stvar.

Službene vesti

IZJAVA SREDIŠNOG ODBORA NARODNE ODBRANE

Naša dnevna štampa objavila je ovih dana, pod naslovom: **»Jugoslovenska nacionalna stranka protiv političke akcije zaklonjene iza patriotskih i sličnih naziva«** — rezoluciju Kluba senatora i narodnih poslanika te stranke, u kojoj se nacionalne organizacije optužuju da se bave politikom, pa im se kroz redove te rezolucije čak i preti.

Pretsednik Središnog odbora Narodne odbrane čim je ovu rezoluciju pročitao, poslao je povodom ovoga izvesnim beogradskim listovima izjavu, koja iz nama nepoznatih razloga, ni do danas nije objavljena.

S toga Središni odbor Narodne odbrane, u cilju umirenja mnogobrojnog članstva svoje organizacije i javnosti u opšte, a služeći kao i uvek istini i pravdi, izjavljuje sledeće:

Narodna odbrana ima svoja pravila, koja su odobrena od strane nadležne vlasti. Član 2 tih pravila glasi: **»Zadatak Narodne odbrane je da osposobi našu naciju za pun i svestran napredak kao i za odbranu od svih nedaća i neprijatelja«.** A rad na stvarenju tog zadatka obuhvaćen je članom 3 istih pravila, čije prve tri tačke tekstuelno glase:

»Ostvarenje svog zadatka Narodna odbrana postiže:

1. Radom na jačanju nacionalne svesti našeg naroda u duhu potpunog narodnog i državnog jedinstva;

2. Okupljanjem celokupne privatne inicijative, koja radi na moralnom, prosvetnom, zdravstvenom, privrednom, socijalnom i opšte kulturnom preporodjaju i unapredjenju našega naroda, suzbijajući nemoral svake vrste i svaki neobuzdani egoizam pojedinaca, a budeći solidarnost, samopouzdanje, rasni duh i smisao za punu socijalnu pravdu;

3. Suzbijanjem svakoga rasturanja i slabljenja naše nacionalne životne snage, a naročito onog, koji proističe iz plemenske, verske, partiske ili koje druge zavadjenosti.«

Samo ovo i ništa drugo Narodna odbrana je i radila, pa nas čudi proizvoljna tvrdnja u rezoluciji, u koliko se ona odnosi na Narodnu odbranu, (a nama nije nepoznato da je u Klubu bilo reči baš o Narodnoj odbrani), da taj njen rad »nije ostao u okviru zakonskih propisa«.

Nikad ni u jednoj prilici predstavnici Narodne odbrane nisu sišli na teren čiste politike, kako se to rezolucijom želi prestaviti, već su uvek **samo u granicama svojih pravila i otadžbinskih zakona** razvijali svoju akciju. A u koliko su oni oštrije žigosali pojedine štetne pojave u našem društvu, iznoseći uvek **samo i jedino suštu istinu**, to nije trebalo shvatiti kao nameru Narodne odbrane da bilo kome naškodi na političkom terenu, već kao njenu dužnost da suzbija svačiji nepošten i razoran rad. Drugim rečima, Narodna odbrana je, zvoneći po kadkad na uzbunu, želela **da bude iskreni saradnik onima koji je sada optužuju**, iz čega izlazi: da oni ne samo da ne primaju tu saradnju, već očigledno pokušavaju da diskvalifikuju Narodnu odbranu, sa ciljem da uspore njenu aktivnost koja im nije u volji. Srećom naš narod dobro poznaje svačiji rad, pa ima mesta nadi da će ova čisto partiska optužba protiv svih nacionalnih organizacija, a posebice protiv Narodne odbrane, ostati bez željenog efekta.

Po sebi se razume da je vodstvo Narodne odbrane, kad je saznalo da se u poslaničkom klubu Jugoslovenske nacionalne stranke, od strane pojedinih članova tog kluba, neverno prestavlja rad Narodne odbrane, preduzelo korake da Pretsedništvo kluba upozna sa pravim stanjem stvari, verujući tvrdo da će naići na punu predusretljivost i razumevanje. Nažalost Pretsedništvo kluba nije htelo da sasluša odgovornog pretstavnika Narodne odbrane, već je **bez saslušanja osudilo Narodnu odbranu.**

Što je najinteresantnije u celoj ovoj stvari, ova osuda je, tako bar rezolucija kaže, doneta jednoglasno. Znači da su za nju glasali i oni narodni poslanici, koji su našem Pretsedniku, u kancelariji Narodne odbrane ili na ulici, govorili da oni ne veruju u optužbe Narodne odbrane i savetovali mu da poseti gospodina Pretsednika stranke po toj stvari, uveravajući ga da će kod njega naići na potpuno razumevanje, jer je njemu, kažu oni, mnogo stalo do materijalne istine. Želeli bi znati kako će se ti poslanici pogledati s nama u oči kad se budemo sreli.

Rezolucija pored osude nacionalnih organizacija sadrži i apel na sve »pozitivne snage« da se upišu u redove Jugoslovenske nacionalne stranke. Tu ponudu mnogobrojno članstvo Narodne odbrane odbija, jer je svesno da kroz partiju ne može poslužiti Kruni i Otadžbini onako kako to može kroz **svoju nepolitičku organizaciju.**

Da završimo. Baš zbog toga što je nepolitička, vanpartiska i nadpartiska organizacija, Narodna odbrana ne može prihvatiti bačenu joj rukavicu od strane jedne partije, jer bi se tek u tom slučaju ogrešila o svoja pravila i o uspomenu na one borce, koji su pod njenim ponosnim barjakom ispisali jedan od najznačajnijih listova u istoriji naše oslobodilačke borbe. Zato Narodna odbrana s pravom traži od vodstva Jugoslovenske nacionalne stranke, da za ljubav opšte nacionalnih interesa, tu bačenu rukavicu digne i dobaci je onima, **koji u svom ličnom prosperitetu gledaju prosperitet Otadžbine.** A vodstvo Jugoslovenske nacionalne stranke najbolje zna gde su oni.

Najzad, Narodna odbrana duboko žali što je Klub senatora i poslanika Jugoslovenske nacionalne stranke, u ovako ozbiljnom vremenu, čitava **tri** dana diskutovao **o uobraženoj opasnosti od nacionalno svesnih organizacija. Medjutim apsurdno je i pomisliti da s te strane može naići ma kakva opasnost za državu.** Bojati se da ta opasnost nije na onoj strani koja je sebe indentifikovala sa državom.

U Beogradu uoči Vidovdana 1934 god.

Glavni sekretar-član Središnog odbora
Narodne odbrane,
Uroš M. Bjelić, s. r.

Pretsednik Središnog odbora Nar. odbrane,
Ilija Ž. Trifunović s. r.

Potpretsednici:
Lazar Atanacković, s. r. **Grigorije Božović**, s. r.

Članovi:
Dr. Marko Krstić s. r.; **Dr. Čeda Djurdjević**, s. r.; **Pavle Jovović**, s. r.; **Sreten P. Milojević**, s. r.; **Ljub. M. Bogičević**, s. r.; **Toma J. Bogdanović**, s. r.; **Dušan Dimitrijević-Dule**, s. r.; **Dr. Iva Mogorović**, s. r.; **Milutin Mrvaljević**, s. r.; **Bor. M. Jovanović**, s. r.; **Dr. Jovo Tošković**, s. r.; **Dr. Slavko Županski**, s. r.; **Drag. Marković**, s. r.; **Ranko Dostanić**, s. r.; **Stevan Sekerezović**, s. r.; **Dr. Vasilj Popović**, s r.; **Dr. Avgustin Čičić**, s. r.

Opomba uredništva: Komentar sledi.

Predsedništvo Središnjeg Odbora Narodne Odbrane je na osnovi člena 8, odstavka V. naših pravil z odlokom br. 4007 od 7. t. m. potrdilo naslednje novoizvoljene odbore krajevnih organizacij Narodne Odbrane v naši oblasti:

Blanca ob Savi, Borovnica, Hrastnik, Krško, Ljubljana mesto, Ljubljana kolodvorsko-bežigrajski okraj, Ljubljana Sv. Jakob-Trnovo-Barje, Ljubljana Šentpeter-Moste, Ljubljana-Šiška, Ljubljana Vič-Glince-Rožna dol., Preserje pri Ljubljani, Sevnica ob Savi, Stara cerkev pri Kočevju in Zagorje ob Savi.

Naslednje krajevne organizacije Narodne Odbrane pozivamo, da takoj pošljejo Oblastnemu Odboru zahtevane podatke v okrožnici št. 820/34, točka IV.:

1. dan zadnjega občnega zbora,

2. sestavo sedanjega odbora (imena, naslove in funkcije posameznih odbornikov),

3. poimenski seznam članstva:

a) izvršilnega,

b) rednega.

Celje, Kočevje, Kranj, Laško, Lesce, Rajhenburg-Senovo, Škofja Loka, Šoštanj in Trbovlje podatke pod 1, 2 in 3.

Gornjigrad, Križe pri Tržiču in Ljubljana mesto podatke pod 2. in 3.

Jesenice, Polje-Vevče podatke pod 2.

Borovnica, Hrastnik, Krško, Ljubljana kolodvorsko-bežigrajski okraj, Ljubljana Sv. Jakob-Trnovo-Barje, Preserje pri Lj., Stara cerkev pri Kočevju in Zagorje podatke pod 3.

Poimenske sezname članstva pod 3) morajo poslati tudi vsi poverjeniki Narodne Odbrane v smislu objave Oblastnega odbora v Pohodu št. 24 od 16. junija t. l.

OBLASTNI ODBOR.

PRIVREDNA AKCIJA NARODNE ODBRANE SVOJI K SVOJIM v BEOGRADU je pomotoma razposlala vabila za pristop tudi producentom Dravske banovine. Oblastni Odbor Narodne Odbrane v Ljubljani obvešča sporazumno s Središnim Odborom Narodne Odbrane v Beogradu, da spadajo producenti Dravske banovine izključno pod kompetenco akcije Narodne Odbrane Svoji k Svojim v Ljubljani.

Naša nacionalna književnost

SRBSKA LUŽICA

Časopis prijateljev Lužiških Srbov v Jugoslaviji. Izhaja mesečno. Naročnina 40 Din. Za dijake 30 Din. Ureja Vekoslav Bučar. — Uredništvo: Ljubljana, Medvedova cesta 8/I.

Začenjati z novim mesečnikom v teh kritičnih časih, ko so narodni ljudje preobloženi s kulturnim davkom, je gotovo riskantna stvar. Narodni ljudje so oni, ki se še zanimajo za naša narodna, kulturna in slovanska vprašanja in po možnosti podpirajo vse, kar je s tem v zvezi. Drugi se itak za te stvari ne zanimajo. Začenjati z novim listom v teh razmerah je res tvegana zadeva, posebno če ima ta list samo neke idealne namene, da seznanja nas z narodom, od katerega ne moremo ničesar pričakovati.

Toda lužiškosrbsko vprašanje je postalo mednarodno; to se pravi povojna kulturna Evropa se je povzpela tako visoko, da se je blagovolila zanimati za neki narodič, ki šteje nekaj več prebivalcev ko Ljubljana z bližnjo okolico in je celo zahtevala, da ga Nemci ne smejo popolnoma uničiti. Nemcem samim je postal ta ostanek Polabskih Slovanov nekak muzej, ki ima skoraj svojo svetovno zanimivost in ga tudi v tem smislu obravnavajo. Saj je res zanimivo, da se je čez 1000 let ohranil ta slovanski otoček ob Labi in da sega njegov severni del ob Sprevi prav do vrat Berlina, kar priča nedvomno staro ime Nova ves. Teh 70—80.000 ljudi res ne more škodovati 80 milijonskemu narodu in v časih, ko Evropa še ni bila tako kulturna, res ta košček zemlje ni nikogar vznemirjal. Nemci so dobili iz njega celo nekaj bistrih glav, med katerimi ime Lessing gotovo najbolj priča o svojem pravem rodu, dasi bi ga današnji hitlerjevci brez dvoma prišteli k svoji »rasi«. Rasa — posebno pruska — je res zanimiva reč. Posebno če pogledamo krajevna imena okoli Gorenje in Dolenje Lužice in po vzhodni Prusiji. Ni treba posebne jezikoslovne učenosti, da doženemo, od kod izhajajo vsa ta čudno zveneča polnemška imena. Žal, da je ravno ta zemlja dala Nemcem tudi oni vojaški človeški materijal, na katerega je tako ponosna. Pa morda so Nemci s svojo »raso« tako cepili podjarmljeni slovanski rod, da je poturica hujša od Turka. Danes se na tem ne da nič izpreminjati, vprašanje je celo, ali se bo še ta mali del, ki ga zovemo Lužiški Srbi, rešil ponemčenja. Saj imajo Nemci celo apetit na večje slovanske narode kot so n. pr. Čehi, Poljaki, Uhrajinci, kaj ne bi gnedli za malo južino takih 80.000 Lužiških Srbov. Toda življenje naroda ima svoje naravne zakone in čez noč ne spravijo narodov s sveta ne fašistovske metode ne hitlerjevske naredbe in Lužiški Srbi še žive. Res ne žive kot drugi kulturni narodi, životarijo, kakor morejo. Še najbolj se zanje zanimajo njih najbližji sosedi Čehi, ki so se tudi na pariški konferenci najbolj zavzemali zanje. Po jeziku so Lužiški Srbi blizu Čehom in Poljakom, ki se zato med seboj gledajo nekoliko ljubosumno, kajti Lužiški Srbi so bili nekoč del njihovih držav. Oj ta slovanska zgodovina!

Čehi imajo posebno društvo prijateljev Lužiških Srbov in precej obširno literaturo. Svoj čas je skrbel za njih propagando pesnik Černy, urednik »Slov. Prehleda«, sedaj se jim posveča marljivi naš prijatelj profesor Jos. Pata, ki predava o lužiškosrbski literaturi na češki univerzi v Pragi.

Pri nas je postal agilen agitator Lužiških Srbov g. Vekoslav Bučar, ki je imel o njih že več predavanj med sokolstvom in izdal tudi brošuro »Kod Lužičkih Srba«. Ker je sam bival med njimi, jih dobro pozna in je prav, da se tudi mi zarimamo za njih usodo. V novem mesečniku obeta urednik ne le podajati zanimive stvari iz lužiškosrbskega narodnega življenja, ampak zasledovati sploh manjšinsko vprašanje.

Če pomislimo, da smo imeli nekoč že »Slovenski branik,« in da so tudi drugi listi posvečali pozornost našemu in sploh slovanskemu manjšinskemu vprašanju, moramo priznati, da smo nazadovali in da je prav, da nekdo nas stalno na vse to opozarja.

Seveda bi morala to delo vršiti vsa naša žurnalistika.

1. številka »Srbske Lužice« kaže lepe redaktorske zmožnosti izdajatelja, ima prikupno zunanjost in bogato vsebino. Jezikovno je prilagodena vsem jugoslovenskim pokrajinam, tako da ne bo izgovorov. Tudi mi se moramo zavedati, da gre za dobro stvar, za našo slovansko stvar in da imamo pri tem izpolniti neko svojo dolžnost. Trpka je misel, da vse to ne more dati Lužiškim Srbom drugega kot duševno oporo. Dogodki zadnjega leta kažejo, da se razmere v Lužici slabšajo, časopisi hirajo, knjig in revij izhaja čim dalje manj, šole propadajo, cerkev se umika — le jezik in pesem med ljudstvom še pričata o življenju starega naroda.

O vsem tem izve čitatelj marsikaj že v 1. številki »Srbske Lužice«, marsikaj pa bodo prinesle še naslednje številke, če ne bo jugoslovenska javnost prezgodaj napravila konec reviji prav tako, kot pripravljajo Nemci konec Srbski Lužici.

Želimo torej, da bi se »Srbska Lužica« obdržala tam na severu in tu na jugu in da bi mi vsi čutili tako, kot je to čutil in povedal skladatelj Krawc, ko je bil letos pri nas, o čemer vsak lahko čita v tej reviji. Optimizem, ki veje iz 1. številke, naj vodi vse naše manjšinske delavce in borce — drugim pa veljaj geslo, da brez podpore in skupnega dela ni uspeha.

Omladina, neodvisen omladinski list. Izšel je nov zvezek »Omladine«, publikacije, ki jo izdajajo naši vrli omladinci, organizirani v Narodni Odbrani. Zvezek obsega 3 številke 5—7 in obsega strani od 129—208. Vsebina, ki jo je uredil brat Jež Janko, je zelo pestra in za sedanje tako politične kakor gospodarske razmere zelo zanimiva. — Vsebina 5., 6. in 7. številke: Jež Janko: Našemu delavcu! — Sancin Boris: Enakost in svoboda. — Dr. Stojan Bajič: O osnovnih problemih socijalne politike. — Dr. Rudolf Kropivnik: Delavsko gibanje v zgodovini. — Dr. Branko Alujević: Medjunarodni položaj radništva. — A. P.: Stanovska država? — R. T. Roubeaux: Kriza svetskog parlamenta. — Fedora Ravnihar-Umek: Mladinski pokreti. — Carantanus Junior: Koroški Slovenci in ljudsko štetje. — Vladimir Puc: 520letnica poslednjega ustoličenja na Gosposvetskem polju. — Volkun: Iz jugoslovanske junaške zgodovine. — A. Stambolijski: Moj zadnji razgovor s carom Ferdinandom. — Arnošt Adamič: Pesem brez konca. — Arnošt Adamič: Obraz. — R. Podrajski: Glosa. — Ami: Pesem iz samote. — Stane Taufer: Obraz. — Pregled nastopnih iger v našem gledališču. — Nove publikacije. — Službene vesti O. N. O. in P. J. S. — »Omladina« izhaja vsakega 15. v mesecu in stane: celoletno za dijake Din 35·—, za nedijake Din 45·—; polletno za dijake Din 18·—, za nedijake Din 23·—; četrtletno za dijake Din 10·—, za nedijake Din 12·—. Posamezna številka Din 5·—. Številka ček. računa 16.519. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Šelenburgova ulica 6. — Revijo naših mladih, idealnih Odbranašev toplo priporočamo. Podrobnejšo recenzijo prinesemo v prihodnji številki.

Film naše zemlje

NACIONALIZEM V TUJSKEM PROMETU

Tri velike hotele imamo v Ljubljani: Union, Slon in Metropol. Vsi trije imajo tuja, nenacionalna imena. Je že pač tako, da se prej nismo spomnili na to, da bi dali tudi hotelom narodna imena, tako da bi tujec mogel videti našo samobitnost.

Pri tem razmišljanju sem si postavil splošno vprašanje: kakšna naj bodo hotelska imena, da bi služila vsestransko in bila tudi praktična. Odgovor na to ni težak. Prvo in značilno za kraj je, da dobi hotel narodno ime. Pri tem je pa treba paziti na sledeče: prvič je iz praktičnega stališča želeti, če je hotel namenjen predvsem inozemcem, da ima ime, ki se ne da pretežko izgovoriti in pisati. Čim krajše, jasnejše, lepše ime. Vedno pravo najti, nikakor ni lahko. Drugič je iz praktičnega stališča bolje, če hotel nima imena kakšnega mesta, ker lahko tako nastane zmeda, posebno pri pismih in brzojavkah. Recimo »Ljubljana, Hotel Split« ali »Split, Hotel Ljubljana«. Zamenjava mestnega imena s hotelskim leži na dlani. Praktični Američani naj nam tu služijo za zgled: ne verjamem, da bi v Zedinjenih državah našli hotel z mestnim imenom.

Po čem naj se torej imenuje hotel? Ime posestnika, pokrajine, gore, reke, katerekoli znamenitosti... Izbere je dovolj. Kaj če bi imeli v Ljubljani Hotel Jadran, Hotel Triglav, Hotel Karavanke, Hotel Drava, Hotel Sava, Hotel Stol, Hotel Slava, Hotel Slovan itd.

Pa še nekaj, na kar sem prišel, ko sem potoval po inozemstvu. Skoraj povsod imajo hoteli zunaj na deželi razobešeno narodno zastavo. Ne prevlika, a nova zastava, ki veselo plapola v vetru in naznanja, da je dotični hotel otvorjen. Tujec, ki se vozi mimo, pa vidi, v kateri državi se nahaja in da je v tej državi narodni prapor spoštovan in priljubljen. Kako zelo poživi takšna zastavica vso pokrajino. Je nekaj slikovitega, ki napravlja vtis. Na to je treba pred vsem važnost polagati ob velikih mednarodnih tranzitnih železnicah.

Druga važna stvar so pa napisi, ki so vidni iz železniškega voza. Paziti je na to, da so pravilni, da so v narodnem jeziku in lepo in primerno nameščeni. Za tujca, ki se vozi mimo, so napisi sestavni del dotične dežele. Zato: stavljajte napise pred vsem blizu državne meje, da tujec takoj vidi, na kakšnem ozemlju se vozi.

Napisi so del značaja vsake dežele, zato jim je treba posvetiti posebno pažnjo.

P. B.

PREKLIC

V »Pohodu« sem objavil članek pod naslovom »Narodna Odbrana — pomagaj!«. V tem članku sem izrekel očitke na naslov uprave, oziroma odbora občine Rogaška Slatina—okolica. Prepričal sem se, da so ti očitki neosnovani in jih preklicujem.

Rogaška Slatina-okolica, 10. julija 1934.

Tkalec Juro.

Imamo podjetja, ki dobivajo državne dobave, zaposlujejo pa izključno tuje inozemske moči

„POHOD“ živi samo od naročnine!

Odgovorni urednik Miroslav Matelič. — Izdaja za Narodno obrambno tiskovno zadrugo, r. z. z o. z., Ernest Vargazon. — Tiska tiskarna Merkur (predstavnik Otmar Mihalek). Vsi v Ljubljani.